

nr. 57 herfst 2007

Het Hoornblad

*afdeling
Hoorn/West-Friesland*

Informatie en mededelingenblad van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland

Verschijnt 4x per jaar (januari, april, juli en oktober)

Sluitingsdatum kopij: 7 december 2007

Redactie: Jan en Ina Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag

Egbert Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker

e-mail: dehoornbloem@hoorn.knnv.nl of info@hoorn.knnv.nl

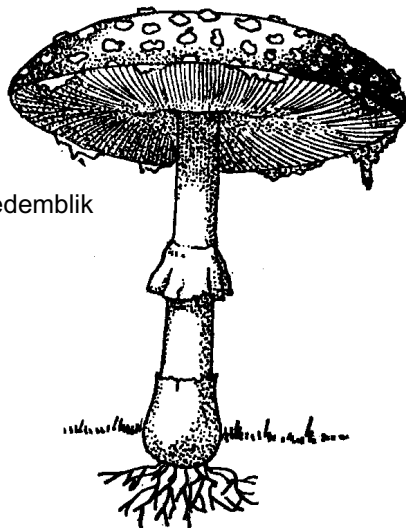
Internet: <http://www.knnv.nl/hoorn>

Verzending: Dinie Atsma-Suidema, Elbaweg 51, 1607 MN Hem, ☎ (0228) 54 19 00

Archiefnr. 2007-027HN/04HB

Inhoud van Het Hoornblad Nr. 57

- blz. 3 Activiteitenprogramma
- 4-5 Toelichting
- 7-10 Van de bestuurstafel
- 10 Landelijke Jongeren
- 11 "Niet door 't lint"
- 12-13 Plantenwerkgroep
- 14-15 Landslakken spoorlijntje Hoorn-Medemblik
- 16-17 Vlinderwerkgroep
- 18-19 Weekenddienst op De Kreupel
- 20 Natuurwerkdag 2007
- 21 Vogelwerkgroep
- 22 Zeevangtelling van start
- 23 Ruilverkaveling Zeevang
- 24 Aankondigingen
- 25 Grutto's in West-Friesland
- 26 Landschap en ... cursussen
- 27 Huiszwaluwen- De Specht
- 28 De Hoornbloem
- 29-30 Bijzondere waarnemingen
- 31 Adressen en aanmeldingsformulier

Bij de voorplaat: **KOSTGANGERSBOLEET**, waarnemingssoort van de maand oktober. Onmiskenbaar omdat hij altijd op of rond de gele **AARDAPPELBOVIST** staat. Een parasiet die niet kan overleven zonder die bovist. De parasiet is veel zeldzamer dan de gastheer. De **KOSTGANGERSBOLEET** is sinds de jaren 60 door nog onbekende oorzaken achteruit gegaan en staat nu op de Rode Lijst.

Activiteitenprogramma

OKTOBER

- woensdag 10 **Plantenwerkgroepavond**, zie pagina 12
donderdag 11 **Vogelwerkgroepbijeenkomst**, zie pagina 21
zaterdag 13 **Paddenstoelenexcursie Robbenoordbos**, zie toelichting
dinsdag 16 **Lezing “Met de KNNV op bezoek in Europese natuurgebieden”** door Jan Marbus en Erik de Vroome, zie toelichting
zondag 28 **Excursie Zuidpier IJmuiden**, zie toelichting
maandag 29 **Vlinderwerkgroepbijeenkomst**, zie pagina 16-17

NOVEMBER

- zaterdag 3 **Landelijke Natuurwerkdag**, zie pagina 20
zaterdag 10 **Excursie Huisduinen**, zie toelichting
Symposium “Vogels en vogelen in NH sinds 1960”, zie pag. 24
dinsdag 13 **Lezing “Extremadura”** door Johan Bos, Alkmaar, zie toelichting
donderdag 15 **Vogelwerkgroepbijeenkomst**, zie pagina 21
woensdag 21 **Plantenwerkgroepmiddag: mossen**, zie pagina 12
zaterdag 24 **SOVON / VOFF-dag**, zie pagina 24
zondag 25 **Wandeleexcursie Etersheim** (o.a. Pontjesroute), zie toelichting

DECEMBER

- zaterdag 8 **Ganzenexcursie naar Lauwersoog**, zie toelichting
dinsdag 11 **Lezing “De beschermde natuurgebieden van Staatsbosbeheer”** door Cees Schaper, zie toelichting
donderdag 13 **Vogelwerkgroepbijeenkomst**, zie pagina 21
zaterdag 15 **Variadag FLORON**, zie pagina 12

JANUARI

- zondag 6 **Nieuwjaarswandeling bij Les Deux Ponts**, zie toelichting
woensdag 9 **Plantenwerkgroepavond: varens**, zie pagina 12

Toelichting activiteitenprogramma

De lezingen worden - tenzij anders vermeld - gehouden in de oefenzaal van de Hoornse Harmonie, Achterstraat 43 - 45 te Hoorn. Zaal open om 19:30 uur.
Er wordt in de zaal niet gerookt.

De meeste excursies starten bij de kleine P aan het Dampten in Hoorn, even voorbij de begraafplaats. Vanaf de trein (en de fietsenstalling) is het 8 minuten lopen.
Bel bij twijfelachtig weer even naar de vermelde contactpersoon.

Zaterdag 13 oktober : Paddenstoelenexcursie Robbenoordbos

Om deze tijd van het jaar is in en rondom het Robbenoordbos nog van alles te zien. (Trek)vogels, de laatste bloeiende planten, mossen, paddestoelen, varens etc. Neem niet alleen een gidsje mee maar ook een loepje en spiegeltje. Vertrek 09:00 uur vanaf het Dampten. Terug om ongeveer 14:00 uur.
Contactpersoon: Wil Liefding, telefoon: (0299) 69 02 12.

Dinsdag 16 oktober: lezing "Op bezoek in Europese natuurgebieden met de KNNV" door Jan Marbus en Erik de Vroome

De KNNV organiseert jaarlijks een uitgebreid programma van kampen en reizen

in binnen- en buitenland. Wie aan zo'n activiteit meedoet leert in korte tijd (5-14 dagen) een nieuw gebied heel goed kennen. Vanavond een greep uit kampen/reizen naar Letland, Oost-Polen, Donaudelta, Pyreneeën en ... Wie weet helpt dit om een keuze te maken uit het aanbod van de Natura in november.

Zondag 28 oktober: Excursie pier IJmuiden

Rond de pieren van IJmuiden kan het afhankelijk van de weersomstandigheden druk zijn met vogels. Soms onderbreken langstreckende zeevogels hun reis en verblijven een periode rond de pieren. Met name kort na een stevige najaarsstorm vind je vaak vermoeide vogels op en rond de pier. Vertrek 09:00 uur vanaf het Dampten. Terug omstreeks 15:00 uur. Contactpersoon: Ko van Gent, telefoon: (0229) 24 58 85.

Zaterdag 10 november: Fort Kijkduin

Vandaag nemen we een bezoek aan het gerestaureerde fort "Kijkduin" in Den Helder. We zullen veel van z'n geschiedenis te weten komen en meer over de stelling Den Helder. In het fort is er op natuurgebied ook wat te beleven. Je kunt door een glazen tunnel door een groot zeeaquarium lopen.

Voor en na het bezoek aan het fort gaan we nog wat zeetrek kijken en maken we in de omgeving een wandeling.

Vertrek vanaf het Dampten om 09:00 uur. Terug omstreeks 16:00 uur. Contactpersoon: Eric de Vroome, telefoon: (0229) 57 10 78, last minute 06 114 078 23.

Dinsdag 13 november: lezing "Extremadura, extreem rijk aan vogels en natuur" door Johan Bos, Alkmaar.

Natuurgids Johan Bos verzorgt vanavond een lezing over de Extremadura in Spanje. Hij zal aan de hand van digitale foto's laten zien dat het landschap zeer gevarieerd is en dat veel vogels zich gemakkelijk laten zien, waaronder de **BLAUWE EKSTER**. Een van de zeldzaamste roofvogels van de wereld is in Extremadura zelfs vrij gemakkelijk waar te nemen: de **SPAANSE KEIZERAREND**. Ook de **MONNIKSGIER**, met een spanwijdte van bijna 3 meter, heeft in dit ruige land zijn domein. Andere aansprekende soorten zijn **GROTE-** en **KLEINE TRAP**, **ZWARTE OOIEVAAR**, **ZWARTE WOUW**, **KLEINE TORENVALK**, **GRIEL**, **KUIFKOEKOEK**, **ROODKOPKLAUWIER**, **ZUIDELIJKE KLAPEKSTER** en **BIJENETER**.

Extremadura is lange tijd de meest afgelegen plek van Spanje geweest, waar het leven hard was. Het landschap is grotendeels door mensenhanden gevormd. Het wordt gedomineerd door dehesa's (boomgaarden) van **KURKEIK** en **STEENEIK**, waar tussen vee graast. Het gebied is op de meeste plaatsen ontoegankelijk omdat het vooral bestaat uit grote privé-bezittingen. Sinds kort is Extremadura een nationaal park rijker: Monfragüe. Voor wie nog nooit in dit deel van Spanje geweest is zullen vooral ook de steppen grote indruk maken.

Zondag 25 november: Pontjesroute Zeevang

We parkeren aan de IJsselmeerdijk ter hoogte van "De Breek" en wandelen, na een blik op het IJsselmeer, via de pontjesroute naar Warder om daarna via Etersheim terug te lopen naar "De Breek". Onderweg genietend van waarschijnlijk veel overwinterende vogels.

Vertrek Dampten 09:00 uur. Contactpersoon: Anneloes ter Horst, telefoon: (0226) 45 29 90, last minute 06 176 280 20.

Zaterdag 8 december: Ganzenexcursie

Ditmaal bezoeken we een top-ganzengebied: Noord-Friesland! Bij de "broodroosters" van het Lauwersmeer is altijd wat te zien en de Bantpolder is een ganzenpleisterplaats bij uitstek. Ook de Anjumer kolken (**DWERGGANZEN**) en de Peazumerlannen (**STRANDLEEUWERIK**, **SLECHTVALK**) zijn een bezoek waard. Het is wat verder rijden dan gebruikelijk maar onze tweedaagse tocht in februari liet al

zien dat het zeer de moeite loont. Brood en drinken mee!
Vertrek Dampden 09:00 uur, o.l.v. Jan Marbus, telefoon:
(0229) 23 04 19. Terug vermoedelijk na 17:00 uur.

Dinsdag 11 december: "De beschermde natuurgebieden van

Staatsbosbeheer" door Cees Schaper, Enkhuizen.

Ons eigen afdelingslid Cees Schaper verricht veel inventarisatiewerk voor Staatsbosbeheer. Hierdoor komt hij zeer regelmatig in beschermde gebieden, welke voor de meeste van ons gesloten zijn. Gebieden als "De Ven", "De Vooroever", "De Kreupel" en de kleiputten van Oosterleek worden door Cees onderzocht, waarbij hij in deze gebieden unieke dia-opnames heeft gemaakt van ondermeer Aalscholver- en Lepelaarkolonies en unieke planten. Cees zal deze lezing in overvloeitechniek met achtergrondmuziek verzorgen. Deze lezing vindt nog plaats in de Harmonie, aanvang 20:00 uur.

Zondag 6 januari 2008: nieuwjaarswandeling

Ben Pronk neemt ons mee op een wandeling door het polderlandschap rond Oudendijk. Na een wandeling van ongeveer drie uur is er de mogelijkheid om in het restaurant Les Deux Ponts iets warmes te nuttigen.

Verzamelen om 09:30 uur bij Les Deux Ponts, Slimdijk 2, Oudendijk.

Contactpersoon: Ben Pronk, telefoon: (0229) 54 15 47.

Zaterdag 19 januari: wandelen op Wieringen, zie volgend Hoornblad

Oerbos Hemelvaartkamp 2008

Reserveer alvast in je nieuwe agenda de hemelvaartvakantie 29/4 - 4/5.

We hebben dan een verblijf bij de Duitse oerbossen geboekt, geheel verzorgd! Deze gerenommeerde natuurgebieden zijn juist eind april erg aantrekkelijk vanwege de uitlopende, bloeiende bomen en struiken en de vogelzang. Info en aanmelden bij Eric de Vroome, telefoon: (0229) 57 10 78 of e-mail: de.vroome@quicknet.nl

Contributie

Vrijwel iedereen heeft over 2007 zijn contributie vlot voldaan, ondanks het ontbreken van de acceptgirokaart. Ook in 2008 zal er geen acceptgirokaart voor de contributie worden verstrekt. We hopen dat een ieder weer spontaan het gevraagde bedrag zal overmaken op de giro van onze penningmeester Ad Roobeek (zie achterpagina).

Van de Bestuurstafel

De vakanties zijn voorbij. De kinderen zijn naar school en het “normale” leven heeft zijn gangen weer gevonden. Het is weer als vanouds. Toch heeft de zgn. rustige periode van het jaar ons niet die rust gegund die we min of meer hadden verwacht. Allerlei activiteiten kwamen weer op ons af. Het is net of onze overheid deze periode aangrijpt om verschillende laden in kasten open te trekken om te zien of er nog wat te doen is. En vaak met resultaat.

Een paar dingen die op de bordjes van de bestuursleden werden gelegd: Het bestemmingsplan “Buitengebied 2007 van de gemeente Zeevang, de voortzetting van de Kaderrichtlijn Water, de MER inzake de Westfriisiaweg, activiteiten in de zuidelijke helft van de Beemster in het kader van de PEHS. jacht in waterbergingsgebieden.

BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED

Het bestemmingsplan “Buitengebied 2007” van de gemeente Zeevang is zoveel belangrijker omdat u weet dat de polder Zeevang een VRL-gebied is (een Vogelrichtlijngebied). Dan dienen we dus alert te zijn wat daar zou kunnen gaan gebeuren.

In het begin van het jaar werden wij door de gemeente Zeevang uitgenodigd om kennis te nemen van de voorgenomen plannen. (Lees hierover in het vorige Hoornblad). In de maand juni werden ons de uitgebreide plannen aangeboden. Een rapport van ongeveer 60 pagina's. Even daarvoor hadden wij al gepraat met vertegenwoordigers van Staatsbosbeheer en de Dienst Landelijke Gebied.

Onlangs hebben wij onze reacties doorgegeven aan de gemeente Zeevang. Wat onze twijfels oproept is het feit dat er zich een nieuwe trend schijnt te gaan ontwikkelen. Wij zien de laatste tijd dat in het agrarische bedrijfsleven gedacht wordt aan bedrijfsverplaatsingen met daarbij gepaard gaande uitbreidingen (zoals potstallen e.d.). Deze verplaatsingen worden in veel gevallen gefinancierd door de verkoop van grond voor b.v. woningbouw (wonen in het groen, aan het water e.d.). De uitbreidingen geschieden dan vaak om mogelijk bedrijfsgebouwen midden in het land (dus “open gebied”) te plaatsen. Ook het waterpeil is weer een bron van aanhoudende zorg.

EUROPEESE KADERRICHTLIJN WATER (KRW)

De Kaderrichtlijn Water gaat meer en meer body krijgen. Even in het kort. Er ging een brief rond in 2006 voor een werkproces in gezamenlijkheid. Waterschap trekt de kar en betreft de maatschappelijke organisaties daarbij (zoals de KNNV). De doelen zijn:

- beschermen van waterafhankelijke ecosystemen;
- bevorderen van duurzaam gebruik van het water;
- afzwakken van gevolgen van overstromingen en droogtes.

Wat verandert er met de KRW?

- de stroomgebiedsbenadering;
- waterkwaliteit in termen van chemische en ecologische doelen;
- resultaats- in plaats van inspanningsverplichting ;
- sturing op interactie grondwater <> oppervlaktewater.

Door de provincie dienen de streekplannen op afgestemd worden met daarnavens de Natura 2000 activiteiten. Heel veel te doen dus.

WESTFRIESIAWEG

MER Westfriisiaweg is onlangs verschenen en kan inmiddels worden bekritiseerd. Ook het bestuur van de KNNV, Hoorn vindt dat we daar naar moeten kijken. Het is een behoorlijk boekwerkje van ongeveer 300 pagina's. We zullen het aanschaffen. Het is ook mogelijk dit te downloaden. Maar daar gaat enorm veel tijd inzitten en daarbij wordt de bestudering daarvan niet gemakkelijker. Wat wij inmiddels wel weten is dat er een drietal tracés worden voorgesteld. Een noordelijk tracé (ongeveer via Schagen naar Heerhugowaard), een middentracé (deels het oude met een mogelijkheid om ten noorden van Hoogkarspel te gaan of ten zuiden van Hoogkarspel) en een derde (via deels de A7 en onder Berkhout door en dan boven Avenhorn langs naar Heerhugowaard). Het bestuur beraadt zich nog op haar standpunt.

JACHT IN WATERBERGINGSGBIEDEN

Enkele maanden geleden werden wij door iemand en even later door verschillende van onze leden geattendeerd dat zij tijdens een wandeling door een waterbergingsgebied werden geconfronteerd met jachtactiviteiten.

Dat lijkt ons niet de bedoeling. Wanneer men een waterberging gaat creëren met daarnaast "nieuwe" natuur (ik blijf het een vreemd woord vinden. Net alsof je een soort god bent!) dan mag men verwachten dat men daar dan in alle rust mag genieten. Water trekt daarbij tevens vogels aan. Dat is logisch. Wij hebben dan ook een klachtenbrief in die geest gezonden naar het HHNK in Alkmaar. Of dat de "overheid" tekent, weet ik niet. Maar wij konden onze brief wel tot twee maal toe herhalen voordat wij een antwoord (wel met excuses voor late beantwoording) kregen. Het HHNK informeerde ons dat bij aankoop van grond het jachtrecht niet vernietigd wordt. Dat gaat met de koop mee. Wel kan de verkoper gevraagd worden het jachtrecht af te kopen. Grond in het algemeen ligt niet voor het oprapen. Maar het HHNK zal al het mogelijke doen om het jagen in waterbergingsgebieden af te kopen. We zullen echter de vinger aan de pols blijven houden want enkele dagen geleden (01-09-2007) kreeg ik een e-mail van een vogelaar van onze afdeling dat er ergens bijzonder driftig werd geschoten in zo'n waterbergingsgebied.

FORT NEKKERWEG

De PEHS in het zuidelijke gedeelte van ons werkgebied werd met de natuurorganisaties (w.o. de KNNV) afgesproken dat er zgn. stepping-stones zouden worden gecreëerd als een verbinding tussen Wormer- en Jisperveld en de polder Zeevang. Deze "stapstenen" zouden gesitueerd worden rondom de forten van

de Stelling van Amsterdam. Daar was reeds natuur ontstaan. Het was geen agrarisch gebied. Dus dat kon mooi. Wij moesten de wenkbrouwen fronsen toen ons ter ore kwam dat een onderdeel van de provinciale overheid (NV Afvalzorg) twee van die forten (in haar bezit) wilde afstoten en in de verkoop deed. Gezien andere ervaringen (in andere delen van Noord-Holland en elders) met de verkoop van forten plus de natuur noopten ons daartoe. Wij werden gerustgesteld want verkoop mocht alleen maar plaatsvinden aan een andere overheidsinstelling. Dit werd in ons geval de Recreatie Noord-Holland voor rekening van Landschap Waterland. Tot zover geen probleem. Dat werd het wel toen bleek dat Landschap Waterland het Fort Nekkerweg ging overdragen aan Aannemersbedrijf Bart BV. Deze wil er een hotel van maken met een sauna, bubbelbadinrichting e.d. Daarvoor moet het fort compleet worden verbouwd en uitgebreid en moeten er parkeerplaatsen worden aangebracht. Dat was geheel tegen het gestelde van wat was overeengekomen. Wij hebben hiertegen geprotesteerd. Maar tot op heden heeft dat (nog) niet veel geholpen. Thans dreigen daar **IJSVOGELS**, vleermuizen, e.d. de dupe ervan te worden. Bovendien wordt het nu voor de natuur wel heel erg moeilijk zich een weg te vinden van het ene natuurgebied van Noord-Holland naar het andere.

ALGEMENE OPROEP!!!!

Om de doelstellingen van de KNNV (natuurbeleving, natuurstudie en natuur- en landschapbescherming) zoveel mogelijk te kunnen verwezenlijken in de geest van haar oprichter(s) zoals dr. Jac. P. Thijsse, heb je niet alleen leden nodig maar ook een organisatiestructuur. Dat vinden we in de vorm van een verenigings- en/of afdelingsbestuur. Aan het bestuur worden in deze tijd andere eisen gesteld dan ten tijde van dr. Jac. P. Thijsse. Uw bestuur vindt dat niet erg. Wij zijn tenslotte mensen van deze tijd. Maar een heel belangrijk item is tijd. Tijd is vaak heel beperkt. We hebben veel contacten buiten de afdeling. Er moet tegenwoordig heel ander werk worden verzet dan vroeger. Wij hebben een grote afdeling. Dat is inmiddels op veel gebieden bekend. Daardoor hebben wij dan ook een redelijke stem in het kapittel. Dat is een uitdaging en wij vinden die uitdaging beslist de moeite waard.

Daarom zouden wij het prettig vinden wanneer er leden zijn die bereid zijn om het bestuur in de uitoefening van haar taak terzijde te staan. Niet om een bestuursfunctie te vervullen maar gewoon een beetje de helpende hand zoals dat dan heet. Wat willen wij en wie zoeken wij?

Excursiecommissie

Excursies zijn een belangrijk onderdeel binnen de doelstellingen van de KNNV. Het hele jaar schotelen we een gevarieerd aanbod van excursies voor. Echter dat gaat niet vanzelf. Dat wordt door een aantal mensen in de excursiecommissie geregeld. We kunnen echter wel wat vers bloed en nieuwe ideeën gebruiken. Wie wil 3x per jaar een avondje meedenken en organiseren? Meld je aan bij Eric de Vroome (0229) 57 10 78 of de.vroome@quicknet.nl.

Website

Wij hebben een mooie website. Zijn er mensen die op dit gebied kennis hebben en Egbert Baars willen helpen met het actueel houden van de site?

Cursussen / Workshops

Wij doen veelvuldig aan natuurstudie met behulp van cursussen e.d. Zijn er mensen die zeggen: daar wil ik bij helpen?

Hoornblad

Wij hebben een eigen verenigingsblad. Zijn er mensen die hierin willen assisteren bij Ina Marbus of Egbert Baars?

Natuurbeschermingszaken

Wij doen aan natuurbescherming. Zijn er mensen die interesse hebben in natuur- en milieuwetgeving of die zich dit eigen willen maken?

Marktkramen

Zaden schonen / -inpakken

Zwaluwnesten

Misschien heeft u al enige ervaring en kunt u die aanwenden ten nutte van de afdeling en haar doelstellingen.

Denk er eens over na! Het is leuk werk! De sfeer is goed! En u helpt onze leefomgeving niet alleen voor uzelf maar ook voor diegenen die na ons komen!

Vraag eens aan de bestuursleden wat u voor de KNNV kunt betekenen.

Michel Kleij, voorzitter

Natuurweekenden met de Landelijke Jongeren van de KNNV

Iedere maand organiseert de LJ een weekend ergens in Nederland. Van april tot september wordt er gekampeerd. In de overige maanden slapen we in eenvoudige gebouwen. Iedere maand staat een ander natuurthema centraal. Denk bijvoorbeeld aan planten, vlinders, vogels, paddestoelen, of landschapsvormen. Ieder jaargetijde en elk natuurgebied heeft weer andere mogelijkheden. Het kampprogramma is daardoor het hele jaar gevarieerd. Ook wordt er met regelmaat beheerwerk gedaan in diverse gebieden. Dit natuurbeheer vindt plaats onder leiding van een boswachter of beheerder. De werkzaamheden verschillen per keer. Zo kunnen we bijvoorbeeld gaan heide plagen, wilgen knotten of berken trekken.

Ben je tussen de 20 en 33 jaar? Doe eens mee! Zie www.knnv.nl/lj

Niet door het lint.....

Oftewel: de strijd om de invulling van de ruimte laait op. Vooral tussen Westwoud en Enkhuizen wordt de discussie actueel over het verloop van de (4-baans) Westfrisiaweg (die heet daar Drechterlandseweg).

Vanwege het economisch belang zegt gedeputeerde Mooy de zaadbedrijven te willen sparen. Vooral bewoners van Hoogkarspel vrezen doorsnijding van de lintbebouwing aan de Streekweg met een zuidelijk tracé van de Westfrisia.

Ten westen van Hoorn is het opwaarderen van de Westfrisia-West ook een politiek item. De route door / langs Obdam doet de meningen verschillen. "Houd de Leekerlanden groen" wil geen doorsnijding van de open ruimte, laat staan deze volbouwen met industrie of woningen.

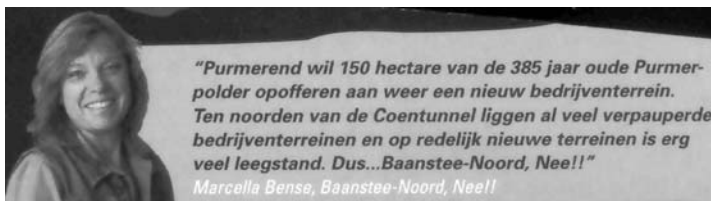
Aan de zuidzijde van Berkhout is nu sprake van de komst van een industrieterrein. Milieudefensie voert landelijk een actie tegen deze uitbreiding en pleit voor invulling van open plekken op de bestaande industrieterreinen.

SPAAR HET NOORD-HOLLANDSE LANDSCHAP, RECYCLE DE RUIMTE! TEKEN TEGEN NIEUWE BEDRIJVENTERREINEN

De provincie Noord-Holland wil voor 2020 nog eens 2.420 hectare nieuwe bedrijventerreinen aanleggen. In onder meer de gemeenten Alkmaar (Bergemeer), Koggenland (Jaagweg), Purmerend (Baanstee-Noord) en Waterland (Kloosterdijk en Katwoude) zijn nieuwe bedrijventerreinen gepland. Ten koste van open en groene landschappen als de Purmerpolder en nationaal landschap Waterland. En dat terwijl er helemaal geen

behoefte aan is. Op bestaande bedrijventerreinen in Noord-Holland staat 19 procent leeg. Meer dan eenderde is bovendien verouderd of verpauperd. Als al deze ruimte efficiënter wordt benut, zijn nieuwe locaties tot minstens 2020 overbodig! Kijk op www.recyclederuimte.nl

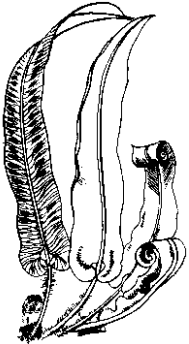

Plantenwerkgroep

Na de intensieve voorzomertijd liggen onze activiteiten in de zomermaanden nogal stil vanwege ieders vakantie, maar we hebben onze bezigheden weer hervat eind augustus met een boeiende excursie naar het Thijssesepark in Amstelveen.

Vanaf oktober houdt het buitenseizoen wat ons betreft op; de komende bijeenkomsten van de plantenwerkgroep zullen alle plaats vinden in "De Hoornbloem", Dorpsstraat 10A in Zwaag.

Om aan zoveel mogelijk wensen tegemoet te komen hebben we de bijeenkomsten afwisselend 's middags en 's avonds, let goed op de tijden!

Woensdag 10 oktober 19:30-21:30 uur.

Neem moeilijk te determineren (gedroogde) planten mee, die je de afgelopen tijd bent tegengekomen. Ook kun je vakantie-vondsten op foto, dia of digitaal meenemen.

Woensdagmiddag 21 november 14:30-16:30 uur.

We proberen onze mossenkennis weer eens op te vijzelen; neem wat vers materiaal mee.

Woensdag 9 januari 19:30-21:30 uur.

Hoe zat het ook alweer met de kenmerken van varens? Als je gedroogd materiaal hebt, neem het mee.

Winteronderwerpen bedenken is altijd lastig, heb je zelf wensen wat dat betreft laat het alsjeblieft weten; ook tijdens de bijeenkomsten kunnen altijd andere onderwerpen aangesneden worden.

Vast om te noteren:

zaterdag 15 december is de **Variadag** van **FLORON**. Ieder jaar een hele leerzame dag die gratis toegankelijk is voor elke plantenliefhebber. Vermoedelijk weer in Leiden, let op de website www.floron.nl.

zaterdag 9 februari is de landelijke **Botanische Dag van de KNNV** in Maarn met allerlei lezingen, zie verder *Natura* en het volgende Hoornblad.

Anneloes ter Horst, coördinator plantenwerkgroep a.i.

FLORA EN FAUNA VAN DE OMRINGDIJK

Binnenkort begint het grote werk aan de Omringdijk. Tussen Hoorn en Enkhuizen zal de dijk versterkt worden, soms binnen-, soms buitendijks. Het is alweer enige tijd geleden dat we dat traject hebben geïnventariseerd. Tot onze verrassing vonden we laatst bij "De Nek" diep tussen de stenen van de glooiing een **TONGVAREN** en een **STEENBREEKVAREN**. Het kan dus best zijn dat deze planten ook elders nog voorkomen op de dijk. Wie weet er nog meer bijzondere planten te staan? Meldt het ons, misschien kunnen ze gered worden voordat de bulldozers komen....

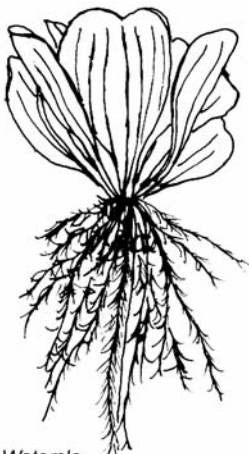
GANZEVOETEN

Zaterdag 15 september kwamen zo'n 20 plantenmensen uit het hele land bijeen in de Schothorst in Amersfoort voor de KNNV-workshop over de familie van de Ganzevoetachtigen. Deze groep is goed te herkennen als zij zaad hebben gevormd in de nazomer. Henk Eggelte, de docent, had al diverse soorten meegenomen, maar ook de deelnemers hadden leuke ganzevoeten verzameld. Na de theorie volgde de praktijk 's middags. Daarbij was een loepje noodzakelijk en de binoculair een handig hulpmiddel. Er is bijzonder enthousiast gewerkt, veelal in tweetallen. Van onze afdeling waren er 3 mensen aanwezig. Hopelijk kunnen we het geleerde in de praktijk gaan brengen tijdens volgende excursies.

BANG VOOR DE GROTE WATERNAVEL

Vooral voor de **GROTE WATERNAVEL** zijn waterbeheerders in het hele land bang. "Deze week kreeg ik een brandmailtje", zegt ecoloog Roelf Pot. "Iemand dacht de Grote waternavel te hebben gekocht en wel gewoon in een tuincentrum." Het bleek bij nader inzien een plant te zijn die erg lijkt op de Zuid-Amerikaanse plant met niervormige bladen. Toch gingen alle alarmbellen rinkelen, want deze woekeraar heeft de waterschappen al miljoenen euro's en vele manuren werk gekost. De bladeren vormen niet alleen een licht- en luchtdicht dek op het water, waardoor alles wat eronder zit afsterft. De plant heeft nog een bijzondere eigenschap: hij neemt veel zware metalen op. "Die planten moeten naar het chemisch afval en dat kostte destijds tonnen", zegt Marjolein Koopmans, ecologisch medewerker van het waterschap Groot-Salland.

Nederlands Dagblad (18-08-2006)

Watersla

Een uitbraak van **GROTE WATERNAVEL** hield een paar jaar geleden Nederland in zijn greep. Het opruimen kost miljoenen; het is een subtiel werkje. "Als je het met de hark wegtrekt, breken er stukken af en die groeien snel weer aan", zegt botanisch analist Jack Mangelaars. De laatste jaren is het niet meer gebeurd, maar in het verleden is menige brug ontzet door toedoen van de veel-eisende waterplanten.

In september was er een kleine uitbraak van **GROTE WATERNAVEL** aan de Dorpsstraat in Zwaag en langs de Koewijzend in Blokker groeide een flink aantal van een andere gevreesde plaagplant: de exoot **WATERSLA** (niet verwarren met de **WATERHYACINTH**).

De landslakken van het spoorlijntje

Hoorn-Medemblik

Negen jaar geleden heb ik een deel van het toeristische spoorlijntje Hoorn-Medemblik op de aanwezigheid van landslakken bemonsterd. Het onderzochte traject strekte zich uit van km 12 tot km 15 d.w.z. vanaf boerderij "De Pionier" aan de Broerdijk tot aan de overgang met de Poelweg t.n.v. Oostwoud. Dit resulteerde in de registratie van 21 soorten (Mienis, 2002a-b).

Langwerpige
Barnsteenslak

Op 27 september 2006 had ik de gelegenheid om 2 spoorwegovergangen t.z.v. de Broerdijk op de aanwezigheid van slakken te onderzoeken. Het gaat hier om de volgende lokaliteiten:

1. de spoorwegovergang in Benningbroek (Amersfoort coördinaten 130,9 / 524,0);
2. de spoorwegovergang en het stationsterrein van Wognum-Nibbixwoud (Amersfoort coördinaten 131,1 / 521,6).

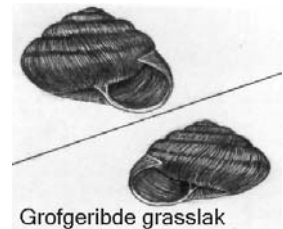
De resultaten van dit onderzoek zijn in onderstaande tabel verwerkt.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Vindplaats	
		Benningbroek	Wognum / Nibbixwoud
Slanke barnsteenslak	<i>Oxyloma elegans</i>	-	+
Gewone barnsteenslak	<i>Succinea putris</i>	+	+
Langwerpige barnsteenslak	<i>Succinella oblonga</i>	+	-
Glanzende agaathoren	<i>Cochlicopa lubrica</i>	-	+
Scheve jachthorenslak	<i>Vallonia excentrica</i>	-	+
Fraaie jachthorenslak	<i>Vallonia pulchella</i>	-	+
Boerenknoopje	<i>Discus rotundatus</i>	+	+
Kelder-glansslak	<i>Oxychilus cellarius</i>	-	+
Grote glansslak	<i>Oxychilus draparnaudi</i>	-	+
Donkere glimslak	<i>Zonitoides nitidus</i>	-	+
Gevlekte akkerslak	<i>Deroceras reticulatum</i>	+	+
Grofgeribde grasslak	<i>Candidula intersecta</i>	-	+
Gewone haarslak	<i>Trochulus hispidus</i>	-	+
Gewone tuinslak	<i>Cepaea nemoralis</i>	+	+
Segrijnslak	<i>Cornu aspersum</i>	+	+
	Totaal	6	14

In totaal kwamen slechts 15 soorten aan het licht. Dit resultaat viel enigszins tegen vooral dat betreffende de spoorwegovergang in Benningbroek waar slechts 6 soorten werden aangetroffen. De weersomstandigheden speelden hierin waarschijnlijk een grote rol. September 2006 heeft geschiedenis gemaakt als de droogste en warmste septembermaand gedurende de laatste 300 jaar. Dit was dan ook goed te merken aan de naaktslakken. Slechts een enkel exemplaar van de **GEVLEKTE AKKERSLAK** kon op beide vindplaatsen na lang zoeken gelokaliseerd worden.

Toch heeft dit onderzoek drie nieuwe soorten voor deze lokale spoorlijn opgeleverd: de **LANGWERPIGE BARNSTEENSLAK** (fig. 1), de **GROTE GLANSSLAK** (fig. 2) en de **GROFGERIBDE GRASSLAK** (fig. 3). De laatstgenoemde: *Candidula intersecta*, is de enige soort onder de 24 soorten, die tot nog toe langs dit traject werden aangetroffen, die de voorkeur geeft aan een warm en droog biotoop d.w.z. het is een zogenaamde xerothermische soort.

De **GROFGERIBDE GRASSLAK** komt voor aan de noordzijde van het fraai gerestaureerde station van Wognum, dat door vrijwilligers opnieuw gerund wordt wanneer de toeristische stoomtram/trein puffend en steunend heen en weer rijdt tussen Hoorn en Medemblik. De oude, houten bielsen en ander onderhoudsmateriaal, dat daar permanent aanwezig is, vormen goede schuilplaatsen voor slakken en andere dieren.

Levende exemplaren van de **GROTE GLANSSLAK** kan herkennen aan de hand van de donkere kobalt-blauwe kleur van het lichaam van de slak. Ook behaalt het huisje veel grotere afmetingen (tot 16 mm) dan de nauwverwante **KELDERGLANSSLAK** (*Oxychilus cellarius*) (tot 12 mm), een soort die reeds bekend was van deze spoorlijn.

In de omgeving van dit stationnetje werden naast enkele zogenaamde lijstersmidsen, waarvoor voornamelijk bielsen van het traject zelf als aambeeld fungeerden, konden ook enkele levende vijanden van landslakken geregistreerd worden: de **RUGSTREEP PAD** (*Bufo calamita*) en de **DONKERE LANDPLATWORM** (*Microplana terrestris*).

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Mienis, H.K., 2002a. Landslakken langs spoordijken, 3. Het traject van de Museumstoomtram Hoorn-Medemblik. Spirula, 326: 47-49.
- Mienis, H.K., 2002b. Landslakken langs het traject van de museumstoomtram Hoorn-Medemblik (www.knnv.nl/hoorn/verslagen/landslakken/landslakken.htm).

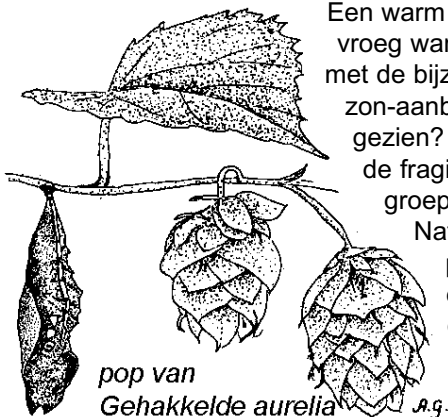
Henk K. Mienis

ADRES VAN DE SCHRIJVER:

Mollusc Collection, National Collections of Natural History, Department of Zoology, Tel Aviv University, IL-69978 Tel Aviv, Israel, en National Mollusc Collection, Dept. Evolution, Systematics & Ecology, Hebrew University of Jerusalem, IL-91904 Jerusalem, Israel. E-mail: mienis@netzer.org.il
Alternatief correspondentie-adres in Nederland:
p/a Scholeksterhof 36, 1444 AS Purmerend.

Vlinder-/Libellenwerkgroep

VERDRONKEN VLINDERS

Een warm voorjaar maakte dat bloemen en planten vroeg waren uitgebloeid. Misschien heeft dit samen met de bijzonder natte zomer invloed gehad op onze zon-aanbidders? Want heeft U veel vlinders gezien? De tropische buien maakte het leven van de fragiele vlinder erg kort. Zelfs de vlinderwerkgroep constateert dat 2007 een mager jaar is.

Natuurlijk komt dit mede doordat ons vlinderproject is afgelopen. Ook in onze KNNV e-mail brievenbus was het stil. Hieruit blijkt dat men vijf jaar lang intensief vlinders heeft gekeken. Maar misschien heeft nog niet iedereen zijn vlinderwaarnemingen ingeleverd?

Verder ben ik nieuwsgierig hoe het landelijk is gegaan en dat horen we vast wel via de Vlinderstichting.

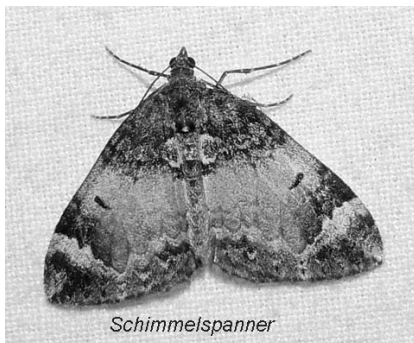
De vlinderwerkgroep heeft zich dit jaar meer bezig gehouden met juffers en libelles en we hopen dit in 2008 wat uit te breiden. De nadruk komt te liggen op de charmante Juffers met hun tengere, gekleurde figuurtjes.

In voorbereiding op volgend jaar wil de libellen/vlinderwerkgroep op **29 oktober** brainstormen over de invulling van het programma. Iedereen is van harte welkom bij De Hoornbloem in de Dorpsstraat 10 A te Zwaag. We starten om 20:00 uur en eindigen ongeveer om 22:00 uur.

Henny van der Groep
Coördinator libellen/vlinderwerkgroep
(0229) 24 95 46
henny@watersnuffel.nl

DE NACHT VAN DE NACHTVLINDER

Op vrijdag 8 september jl. was de landelijke nacht van de nachtvlinder. Net als de twee voorgaande jaren werd er post gevat op het landgoed Suyderbraeck in Scharwoude. Mijn buurman (Hans) bezit een aantal lampen waarmee we de vlinders konden lokken. In de moestuin werd om half 9 een laken opgehangen met daarvoor een felle lamp. Aan de andere kant van het huis stond, in het veld op een kruiwagen, een

emmer met daarop een staaflamp. De vlinders werden aangetrokken door het licht en gingen op het laken zitten of vielen in de emmer. Er was een leuk groepje mensen (13 in totaal) komen opdagen en met een zekere regelmaat werd er gekeken of er al wat zat.

Als eerste kwam er een **SCHIMMELSPANNER** op het laken zitten en die heeft er bijna de hele avond op gezeten. Omdat er niet echt iemand was die meteen kon roepen van "O dat is dat en die daar heet zo" werden de vlinders mee naar binnen genomen om op naam te worden gebracht en dan sta je versteld wat plaatjes kijken niet te weeg kan brengen. We werden er steeds handiger in! Uiteindelijk hebben we 9 vlinders op naam kunnen brengen dat waren de **SCHIMMELSPANNER**, **VIKANTVLEKUIL**, **SPITSVLEUGELGRASUIL**, **PUNTIGE ZOOMSPANNER**, **STRO-UILTJE**, **SCHERMBLOEMDWERGSPANNER**, **VIERBANDSPANNER**, **LIEVELING** en de **ZWARTE C-UIL**. Twee soorten hebben we moeten laten gaan zonder naam. We kwamen er simpelweg niet uit. Net na 12 uur hebben we de lampen uit gedaan en konden terug kijken op een geslaagde nachtvlinderavond met ideale weersomstandigheden: windstil en niet te koud. Toch was het volgens Hans eigenlijk al te laat in het seizoen voor de grote soorten.

Jan-Pieter de Krijger

RUPS VAN DE DOODSHOOFDVLINDER

Op 23 juli stond in het Dagblad voor West-Friesland een fraaie foto van 4 jongelui met elk een formidabele geelgroene rups op de arm. Het ging om een vondst van rupsen van de Doodshoofdv�inder bij Venhuizen. Dat gebeurde bij het rooien van de aardappels.

Het is al jarenlang het geval, vooral in de omgeving van Andijk, dat rupsen of poppen bij het aardappelen rooien gevonden worden. Overwinteren is evenwel voor deze soort hier niet vastgesteld (deze poppen zijn niet winterhard). Vrijwel elk voorjaar komen er dus nieuwe **DOODSHOOFDVLINDERS** uit het zuiden ons land binnen, maar september is de maand met veruit de meeste meldingen.

Een andere bron van waarnemingen wordt gevonden in de bijenstal.

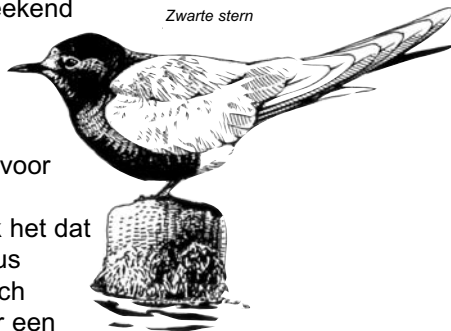
DOODSHOOFDVLINDERS dringen soms een kast binnen om bij de honing te komen. Als bijen de indringer ontdekken wordt de vlinder doodgestoken en ingekapseld.

Weekenddienst op "De Kreupel"

Al lang hoopten wij toch ook eens een weekend naar "De Kreupel" te kunnen gaan, het leek alleen nog een leuke fantasie! Maar toen Cees Schaper ons op een dag vroeg om mee te gaan ging het dan toch gebeuren! Maar wat duurde het nog lang voor het zover was..

En toen het bijna zover was, 27 juli, bleek het dat Cees door zijn rug gegaan was, hij kon dus helaas niet mee. Gelukkig mochten we toch heen, dus we gingen met z'n tweeën naar een onbewoond eiland. Dat had toch ook wel wat...

Zwarte stern

Vrijdagmorgen werden we opgehaald door o.a. Leon met de speedboot van Staatsbosbeheer! Het weekend begon al goed, een hele ervaring zo'n boot, golven van wel 1,5 meter hoog! Daar aangekomen de spullen naar het hutje gebracht. Dat viel mee: stromend water, een wc (doorspoelen met emmer IJsselmeerwater) en alles paste in de koelkast! Leon had meteen al wat jonge **VISDIEVEN** geringd die wij voor hem zochten. Het huisje stond midden in de kolonie en overall waar je liep nesten met eieren en jongen (of op het punt van uitkomen), voorzichtig dus!

Toen ze vertrokken waren we toch helemaal alleen op een eiland, dat voelde apart, maar heel leuk! We gingen meteen op pad met een emmer en een schep. Onze taak was vooral het begraven van de dode vogels, zodat eventuele ziektes beperkt blijven. 385 hebben we er begraven! Waarvan 300 jonge (maar al volgroeide) **KOKMEEUWEN**.

Voor de hut zat een **BONTBEKPLEVIER** op een ei, af en toe speelde hij vleugellam voor ons als we de hut uitkwamen. Het weer viel alles mee (behalve de laatste nacht toen we het idee hadden dat we van het eiland af werden gespoeld!). 's Morgens wel wat regen, maar daarna konden we de rest van de dag weer op pad.

Dwergstern

Vanwege de wind konden we helaas met de boot niet bij alle eilanden komen, soms konden we lopend naar een eiland omdat het (bijna) overal ondiep is. Vreemd om te zien hoe keihard die **VISDIEVEN** zijn.

Toen we een al wat groter jong bevrijdden uit de takken, vielen ze hem allemaal aan! Ook wanneer de jongen het water op gingen en te ver weg zwommen werden ze voor vreemd aan gezien. Overal waar je loopt hangen ze schreeuwend boven je hoofd, en als je 10 meter verder bent gaan ze weer rustig zitten. Maar als er bijv. een **BRUINE KIEKENDIEF** aan komt ben je ineens niet meer zo belangrijk, er valt plots een stilte (en dat valt op daar) en dan vallen ze met z'n allen de kiekendief aan! Maar ditzelfde gebeurde ook met een verzwakte volwassen **VISDIEF** die opvloog en even verder in het water stortte. Erg interessant, dat wel.

De **AALSCHOLVERS** hadden ook nog eieren/jongen; veel dood en verderf daartussen. We hebben snel voorzichtig de dode meeuwen er tussen uit gehaald: wel 50 in een kolonie **AALSCHOLVERS**! Ook tijdens het weekend een aantal ringen gevonden: 7 x **KOKMEEUW** en 2 x **VISDIEF**, helaas allemaal van vogels die dit jaar op "De Kreupel" geringd waren...

En toen werden we maandag weer opgehaald... Omdat het te hard waaide werden we dit keer door de boot van de reddingsbrigade opgehaald! Dachten we dat de heenweg al een heftig ritje was, deze boot kwam af en toe helemaal los van het water! Een rit die we niet snel vergeten!

Jasmijn en Debby

Onze KNNV-afdeling is op zaterdag **3 november** weer van de partij op de Landelijke Natuurwerkdag met werken op het Landje van Naber in Hoorn. Van 10:00-13:00 uur kun je er terecht voor beheerswerk in de vorm van sloten schonen, greppels uithalen, maaisel afvoeren of hekken opknappen. Er is drinken en koek voor iedere vrijwilliger. Jong en oud kunnen meedoen!

Meld je aan via www.natuurwerkdag.nl
of per telefoon 0900 77 70 900

KOM OOK EN WERK MEE!

Vogelwerkgroep

De R zit in de maand en dat betekent de start van een nieuw winterhalfjaar met maandelijkse werkgroepbijeenkomsten. Vast onderdeel van de bijeenkomsten is het bespreken van actuele gebeurtenissen en ontwikkelingen meestal gebaseerd op vogels. In de loop van de avond is er voldoende gelegenheid om veldervaringen uit te wisselen met elkaar. Een belangrijk product van de werkgroep zijn ook de maandelijkse

Zeevangtellingen. Voor de deelnemers is dit naast het bikkelharde telwerk een gezellige uitje geworden. Vanwege de omvang van de polder de Zeevang kan de telgroep niet groot genoeg zijn en vooral voor beginnende vogelaars is deelname een aanrader (zie ook pagina 22).

In de afgelopen jaren heeft de werkgroep ook doelexcursies georganiseerd om samen een bijzondere soort te bekijken of een bepaald gebied. Deze vorm van vogels kijken is heel gezellig en zeer succesvol. Dit jaar waren dat de **NACHTZWALUWEN** in Bergen / Schoorl, de **REUZENSTERNS** van Makkum en de **KROONEENDEN** in de Gouwzee.

De **NACHTZWALUWEN** lieten zich goed horen en vlogen ons bijna letterlijk om de oren. **REUZENSTERNS** waren er 12 in getal en ook de **KROONEENDEN** waren talrijk aanwezig.

Misschien is er een mogelijkheid dat iemand (of bij toerbeurt) een inleiding over zo'n speciale soort voorbereidt of wat informatie bijelkaar sprokkelt.

Verder zijn de laatste twee bijeenkomsten geweest bij de waterberging in Twisk. In de komende werkgroepavonden zal worden nagedacht over nieuwe ideeën en initiatieven op dit gebied. De inbreng van de aanwezigen op de werkgroepavond is hierin belangrijk.

Het uitwisselen van gegevens en ervaringen tijdens de blokinventarisaties zal de komende periode ook zeker op het programma staan want wij willen natuurlijk wel dat ons waarnemingsgebied goed op kaart komt te staan in de nieuwe Noordhollandse broedvogelatlas. Welke blokken zijn reeds geteld en wat staat er nog open?

Volgende Vogelwerkgroepsbijeenkomsten op donderdag:

11	oktober	steeds 20:00-22:00 uur te
15	november	Dorpsstraat 10 a in Zwaag
13	december	
10	januari	

Ko van Gent
Coördinator v.w.g.

Zeevangtelling van start

Het veenweidegebied De Zeevang tussen Oudendijk en Edam heeft al jaren de volle aandacht van de KNNV afdeling Hoorn/West-Friesland. Door het unieke landschap trekt het jaarlijks veel vogels. Gelegen dicht langs het Markermeer, groot water, prachtige slaappleaats voor ganzen en zwanen.

Een open graslandgebied, dus ideaal voor **KIEVITEN** en **GOUDPLEVIEREN**. Ook veel water binnendijs in de vorm van brede sloten met hoog waterpeil. Enorme aantallen **SMIENTEN** gebruiken deze sloten als vluchtplaats bij onraad. Want veel vogels trekt ook de roofvogels als **SLECHTVALK**, **HAVIK** en **BUIZERD** naar het gebied... Ecologie in onze achtertuin. Dit landschap is goed voor elke dag dynamiek in het winter-halfjaar door tienduizenden vogels....

De KNNV-vogelwerkgroep Hoorn gaat vanaf 14 oktober maandelijks de Zeevang vogelaantallen in kaart brengen. De vogelaantallen die worden vastgesteld gaan dienen om de waarde van het gebied kenbaar te maken bij de gebiedsontwikkelaars van de provincie. Maar al te vaak blijkt namelijk de spreuk "onbekend maakt onbemind" actueel.

In voorgaande jaren hebben wij als vogelwerkgroep de telgegevens netjes in rapportvorm aangeleverd bij SOVON-vogelonderzoek Nederland. Deze op haar beurt, heeft ze aangewend om De Zeevang tot een Natura 2000-gebied in Nederland te maken. Om de status als Natura 2000-gebied hoog te houden is onderzoek naar de rijkdom in het gebied van belang.

Voordat we de 14de oktober het Zeevanggebied intrekken is een samenkomen bij de molen bij Etersheim De Breek om 09:00 uur, een mooi verzamelpunt. Koffie met verhalen en afspreken wie met wie gaat tellen. Daarna volgt net als al die voorgaande telrondes een aangenaam verblijf in het Zeevanglandschap. Met verrekijker en telescoop, veldkaarten en tellijsten tussen duizenden vogels meanderend over de polderweggetjes. Nu alweer in oktober de **GOUDPLEVIEREN**. We gaan het zien en vaststellen.

Het tellen van de vogels in De Zeevang wordt altijd vooraf gegaan door de maandelijkse vogelwerkgroepavond op donderdagavond in De Hoornbloem.

(Inter-)nationale telweekenden 2007/2008.

13/14 oktober

17/18 november

15/16 december

12/13 januari

16/17 februari

15/16 maart

Wil je ook eens meetellen?

Neem dan contact op met Ben Pronk (0229) 54 15 47

Ruilverkaveling in de Zeevang

zet weidevogel stevig onder druk

Als de ruilverkavelingsplannen in de Zeevang worden uitgevoerd, dan zal dit ten koste gaan van de weidevogelstand. De bedoeling is om op grote oppervlakten de slootwaterpeilen te verlagen. Hierdoor treedt een intensivering van het agrarisch grondgebruik op. En juist dit intensievere agrarisch grondgebruik leidt op zijn beurt weer tot dalende aantallen broedende **GRUTTO's**. Deze conclusie trok het onderzoeksbureau Altenburg en Wymenga rond de jaarwisseling in een effectanalyse over de landinrichting Zeevang. De effectanalyse werd uitgevoerd in opdracht van de Dienst Landelijk Gebied. De Landinrichtingscommissie concludeert "niet trots te zijn" op deze effecten, maar ziet geen reden om de plannen te wijzigen.

De **GRUTTO**, het symbool van het oer-Noordhollandse veenweidegebied, gaat steeds sneller achteruit. De Zeevang is een van de laatste bolwerken waar de **GRUTTO** nog alom aanwezig is. Daarom heeft minister Veerman vorig jaar een reddingplan voor de **GRUTTO** in Nederland uitgebracht en geld beschikbaar gesteld voor weidevogelbeheer in Noord-Holland. Het rijk en de provincie financieren echter ook de uitvoering van ruilverkavelingsplannen. Onze overheid stuurt hier twee geldstromen die tegen elkaar inwerken. Daar komt bij dat de budgetten voor landbouwstructuurverbetering zeer fors zijn. In de Zeevang 4,6 miljoen euro. In die context is het ministeriële reddingsplan voor de weidevogel gedoemd te mislukken. Hetzelfde geldt voor de doelstelling van de provincie Noord-Holland en van Nationaal Landschap Laag Holland om de weidevogel te behouden voor het veenweidegebied.

De basis onder de uitbundige weidevogelpopulatie in de Zeevang is de rijke variatie in het gebied en het waterrijke karakter. Zodra die rijke variatie teniet wordt gedaan, het waterrijke karakter wordt aangetast en een verdere landbouwintensivering in gang wordt gezet, dan zal het bijzonder moeilijk worden om de **GRUTTO** te behouden. Het achteraf treffen van compenserende beheermaatregelen zoals agrarisch natuurbeheer, biedt op den duur weinig soelaas. Nu al concludeert het Milieu en Natuur Planbureau in een evaluatiestudie dat het agrarisch natuurbeheer niet echt effectief is. Verschillende oorzaken liggen hier wellicht aan ten grondslag maar een hele belangrijke zal zijn dat de water- en milieucodities te ongunstig zijn of verslechteren zoals in de Zeevang.

Wat moet er nu gebeuren? In de allereerste plaats moeten de gunstige milieu- en watercondities die er nog zijn, ja ze zijn schaars, worden bewaard en hersteld. Dus een inrichting met natuurpotentieel en met **GRUTTO**-potentieel. Vervolgens is het beheer aan de orde. En voor de Zeevang als een van de laatste **GRUTTO**-bolwerken, moet er juist zo'n plan worden opgesteld waarbij de inrichting veel meer blijft afgestemd op de weidevogels.

Ton Geraedts (t.geraedts@mnh.nl)
Pim de Nobel (p.de.nobel@mnh.nl)

Uit Nieuwsbrief Milieufederatie NH

Aankondigingen

SVN SYMPOSIUM

Op zaterdagmiddag 10 november organiseert de SVN (Samenwerkende Vwg's Noord-Holland) een studiebijeenkomst over "Vogelen in Noord-Holland" in de Aristozalen te Sloterdijk. Drie sprekers zullen het thema van verschillende kanten belichten: Hugh Gallacher, Kees Scharringa en Piet Zomerdijk.

Op die dag zal ook de cd met complete jaargangen van "De Pieper" (later "De Graspieper") gepresenteerd worden. Deze CD is hierna à € 5,- verkrijgbaar bij Ben Pronk en op lezing- en vwg-avonden.

GRATIS AF TE HALEN

Een stapel (60 cm) van oude nummers "Graspieper" en "Het Vogeljaar" bij De Hoornbloem, Dorpsstraat 10 A te Zwaag, telefoon: (0229) 23 04 19

SYMPOSIUM "ELKE STAD EEN VOGELSTAD"

Op donderdag 8 november organiseert Vogelbescherming een symposium "Elke stad een vogelstad". Het is de 2de zgn. stadsvogelconferentie, ditmaal in Amersfoort. Naast de 4 inleidingen is er een informatiemarkt. Het programma duurt van 10:00-16:30 uur, zie ook www.vogelbescherming.nl

SOVON-DAG

Zaterdag 24 november is in Nijmegen weer de jaarlijkse dag van **SOVON** en **VOFF**. Het is een rijkgevlude ontmoetingsdag met leuke inleidingen en uitgebreide informatieve wandelgangen. Op de werkgroepsavonden overleggen we over eventueel meerijden met elkaar.

JAARLIJST VOGELS

Jord Ingenbleek werkt enthousiast aan zijn jaarlijs, d.w.z. een vogelsoortenlijst per jaar. Bovendien registreert hij een scorelijst voor ons waarnemingengebied. Dat maakt het mogelijk ons te meten aan de scorelijsten van vwg Wierhaven en vwg Den Helder.

De stand per 20 september 2007:

Den Helder	242	soorten
Wierhaven	231	,,
West-Friesland	205	,,

Grutto's in West-Friesland

ALARMTELLING GRUTTO

Omdat het dus zo slecht(!) gaat met de **GRUTTO**, en het erop lijkt dat de natuurlijke aanwas onvoldoende is, kijken we steeds meer naar de overleving van kuikens. Een algemeen geaccepteerde methode is het tellen van territoria van broedvogels, gevolgd door een telling van alarmerende oudervogels.

Omdat Gruttofamilies heel mobiel zijn, kun je dat alleen doen in een gebied met natuurlijke barrières.

Vanuit de weidevogelwerkgroep Noorderkoggeland kwam het idee om een alarmtelling uit te voeren in een gebied t.n.v. Oostwoud. Hier ligt een gebied van ca. 500 hectare, dat ons inziens voor Gruttofamilies redelijk begrensd is. Als grenzen werden bepaald: de spoorlijn van de stoomtram in het westen, het tuinbouwgebied van Opperdoes in het noorden, de Markerwaardweg in het oosten en het dorp Oostwoud in het zuiden. Door het gebied lopen enkele wegen, maar verder is het een open landschap, waardoor Gruttofamilies zich gemakkelijk kunnen verplaatsen.

In het gebied ligt tevens polder "het Lichte Water", ca. 20 hectare en sinds twee jaar in beheer bij Staatsbosbeheer. Daarvoor was hier een graszodenbedrijf actief, en wij hebben nooit de moeite genomen om daar te gaan zoeken, want er zaten nauwelijks weidevogels. Nu lag er wel een verlate maaidatum op, en Cees Schaper telde daar 4 broedparen.

In dit gebied worden op de meeste bedrijven nesten gezocht, en zo kwamen we tot een schatting van de broedvogelpopulatie **GRUTTO** van ca 45 paren. Vanaf 10 mei kwamen de eerste Gruttokuikens uit het ei. Er werd gemaaid in de periode 25 april (vroeg) tot 20 mei (laat).

De boeren werkten goed mee bij de bescherming, en zo werden gedeelten van percelen, totaal 4 hectare, niet gemaaid, om te fungeren als vluchtstrook voor de kuikens. Kort na de maaiperiode liepen in de vluchtstroken nog enkele Gruttofamilies, er kwamen nog nesten uit, maar snel daarna waren alle Gruttofamilies vertrokken. Waar waren ze gebleven? Op 2 juni hebben we het gehele gebied uitgekamd. Nergens troffen we Gruttofamilies, tot we in het "Lichte Water" keken.

In dit poldertje troffen we, het ongelooflijke aantal van 24 alarmerende Grutto-ouderparen!

Met andere woorden: de Gruttofamilies waren uit de wijde omgeving hier naar toe getrokken! Het gras was nog niet gemaaid, maar verder leek het niet echt op een kruidenrijke weide. De grondstructuur was erg slecht, en er groeide een schrale vegetatie van **RAAIGRAS** met hier en daar een **KNOLBOTERBLOEM** en/of **WITTE KLAVER**. In de weken daarna is het poldertje niet meer bezocht, wel zag ik in de weken daarna rondom het poldertje nog regelmatig grote tot reeds vliegende Gruttokuikens. De polder is uiteindelijk pas ver in juli gemaaid, dus de kuikens kregen voldoende tijd om rustig op te groeien. Dan kom je tot de conclusie dat de Grutto's in deze omgeving zich aardig redden!

Marco van der Lee

Landschap en ...

Er is heel wat gaande in het buitengebied: de uitbreiding van de Westfrisiastnelweg- aanleg van industrieterrein- herinrichting.

Ben Pronk is namens de KNNV wetlandwacht voor de Zeevang en als zodanig sterk betrokken bij de herinrichtingsplannen. Amy Bergman is wetlandwacht voor de kuststrook en IJsselmeer (inclusief de Kreupel) van Medemblik - Enkhuizen - Hoorn.

Deze wetlandwachters worden graag geïnformeerd als wij iets signaleren dat het gebied aangaat.

Ben: (0229) 54 15 47 bdmpronk@hotmail.com

Amy: (0228) 52 10 51 wetlandwacht@gmail.com

Cursussen

LANDSCHAP

Wie meer over het landschap wil weten, samenstelling/wording, kan terecht bij Lia Vriend. Zij geeft weer een cursus van 5 avonden in het MAK Blokweer, te beginnen op 2 oktober. Kosten € 50,- (KNNV met ledenkaart - 10%).

Tijdens deze cursus wordt getoond hoe het gebied door de eeuwen heen geologisch is gevormd. Met oude kaarten en luchtfoto's worden oude en nieuwe situaties met elkaar vergeleken.

Zie ook: www.ontdeknordholland.nl

e-mail: LIA@ontdeknordholland.nl Tel: (072) 50 51 874

CURSUS VELDBIOLOGIE

In Abbekerk organiseert de Cirkel ook weer een uitgebreid cursusaanbod.

Daaronder is i.s.m. onze KNNV-afd. een cursus **VELDBIOLOGIE** in maart en april 2008 op 5 dinsdagavonden en 3 excursies op zaterdagen.

Kijk op: www.decirkelabbekerk.nl of bel (0229) 58 17 44.

CURSUS WILDE PLANTEN

Een cursus **WILDE PLANTEN KIJKEN / DETERMINEREN** wordt door onze KNNV-afd. gegeven in maart-april 2008. Er hebben zich al 10 gegadigden gemeld. Meer gegevens in het volgende Hoornblad.

Huiszwaluwinventarisatie 2007

Op dit moment druppelen de telresultaten binnen. Uit de gehele regio mis ik nog te veel om een goed beeld te krijgen. Wat betreft Andijk kan ik wel zeggen dat het gelijk is gebleven.

Bovenkarspel ging van 29 naar 44 nesten.

Warder had er vorig jaar 41 en dit jaar 57 nesten en dat zijn wel een mooie opstekers. Nibbixwoud had ook weer een topjaar met 46 nesten.

Toch zijn er ook die terug in aantal zijn gegaan.

Zwaag is zelfs vrijwel Huiszwaluwoos. Hier heeft de **HUISZWALUW** het dorp verlaten maar wel zijn er nog **BOERENZWALUWEN** die rond vliegen.

Als er nog waarnemers zijn die hun gegevens nog niet hebben ingestuurd dan kan dat naar D.Greydanus@quicknet.nl (per brief mag natuurlijk ook: Julianastraat 9, 1619 XG Andijk).

Douwe Greydanus

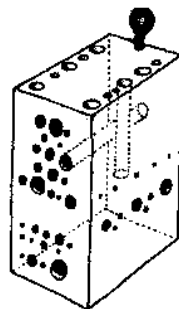
De Specht

Na het succes van de natuurrpakketten is het niet meer rustig geworden in de werkplaats van De Specht...

Niet alleen het sortiment van produkten groeide, ook de verzoeken om medewerking namen in aantal toe. Naast de produktie voor de KNNV levert De Specht nu ook kasten/materialen aan:

- STONE (=Steenuilengroep)
 - Kerkuilenwerkgroep
 - Egelopvang Dikke Prik
 - MEC De Witte Schuur
 - MAK Blokweer
- en verleent zo nu en dan hand- en spandiensten.

De veelgeroemde kwaliteit van de kasten maakt ze tot een gewild object voor ieder die op zoek is naar een kast voor vogels, zoogdieren of insecten. Trouwens ook allerlei soorten voersilo's behoren tot het sortiment. Let wel- met de december-maand in het verschieft- het meeste is uit voorraad leverbaar, maar bijzondere modellen of uitvoeringen kunnen beter bijtijds gevraagd worden.

Bezoekadres: Westerblokker 132 A, schuin t.o. Nadorst,
telefoon: (0229) 23 15 68

De Hoornbloem

Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag,
☎ (0229) 23 04 19, e-mail: dehoornbloem@hoorn.knnv.nl

We hebben een vroege herfst dit jaar. Het oogsten is volop gaande en is voor sommige vruchten/zaden al achter de rug. Zaden hangen te drogen en dan komt het dorsen, schonen en inpakken. Vanwege het grote aantal soorten is hulp daarbij zeer welkom. Wie kan er een paar uurtjes meehelpen op:

Donderdagochtend van 10:00-12:00 uur, op 11, 18, 25 oktober en 1 november
Maandagmiddag van 14:00-16:00 uur, op 15, 22 en 29 oktober?

Meldt dat even van te voren om goede spreiding over de data te bevorderen (0229) 23 04 19 / dehoornbloem@hoorn.knnv.nl

Ons assortiment is trouwens nog niet compleet. Er ontbreken wat vaste soorten in de voorraad. Wie kan ons helpen aan zaden van:

Bolderik	Acanthus	Rode of Witte spoorbloem
Doornappel	Vogelwikke	Prachtklokje
Grote ratelaar	Veldlathyrus	Wilde blauwe lupine

Of heb je misschien nog andere wilde plantenzaden voor ons?

Ook al vragen de planten en zaden veel aandacht, de overige producten van De Hoornbloem zijn nog steeds de moeite waard. De telescopen zijn weliswaar uitverkocht, maar verrekijkers (10 x 42) en loeps (10x, 15x en 20x) zijn nog leverbaar.

Ook graag aandacht voor de DVD 100 jaar Natura voor € 15,-

En voor de liefhebbers het basisboek Paddestoelen € 15,- / 13,-

Verder ontvangen we graag plastic transparante (vaak hersluitbare) enveloppen op A4 formaat, waarin sommige poststukken worden toegezonden - niet te verwarren met de gewone dunne plastic verpakking.

Kent iedereen onze knutselpakketten- voor uren lekker kleuren, plakken en knippen over de natuur en veel informatie over onze waarnemingsprojecten? Op lezingavonden ter inzage.

Bijzondere waarnemingen

De waterberging van Twisk blijft toch een mooie plek die zo af en toe toch weer bijzondere soorten aan blijft trekken. Op de vogelkijkdag van 18 augustus werden er 55 soorten vastgesteld. Leuk waren de **ZOMERTALING** in eclips kleeed, de **IJSVOGEL** die door de sloot vloog en de **SLECHTVALK** die even paniek kwam zaaien. Ofra stuurde op 8 september een mailtje rond over een **GRAUWE FRANJEPOOT** in dezelfde waterberging. Meerdere mensen zijn wezen kijken en de vogel is tot 12 september gezien. Ook liepen er in deze tijd juveniele **KROMBEKSTRANDLOPERS** rond, evenals **BOSRUITER** en **ZWARTE RUITER**. Ook werden er **KLEINE STRANDLOPERS** gezien.

Freek heeft zijn vaste plek op de dijk bij de Nek ook weer ingenomen. Op 28 juni had hij daar een **GROTE GELE KWIKSTAART** en een **BRILDUIKER**. Op 2 juli vloegen er twee **KLEINE ZILVERREIGERS** langs en op 15 juli zag hij er een **REUZENSTERN**. Acht **KANOETEN** kwamen voorbij op de 16de en een **TEMMINCKS STRANDLOPER** liet zich zien op 1 augustus. **PURPERREIGERS** kwamen lang sop 3, 6 en 14 augustus. Een roepende **NOORDSE STERN** werd waargenomen op 5 augustus en op de 6de van deze maand telde Freek 1.346 **GIERZWALUWEN**. Een **DWERGSTERN** was aanwezig op de 9de evenals een **KLEINE ZILVERREIGER**. Een Krombek kwam voorbij op 11 augustus en een **ZWARTE OOIEVAAR** was er op de 12de. Twee **ZOMERTORTELS** en twee **BRILDUIKERS** werden waargenomen op 19 augustus en een **PAAPJE** kwam langs op de 23ste. Een **KRUISBEK** liet zich zien op 24 augustus en de dag erna vloog een adulte **REUZENSTERN** langs gevolgd door een juveniel. Op de 27ste claimt Freek een jonge **GROTE FRANJEPOOT** en zag hij een **KLEINE ZILVERREIGER**. De eerste en tot nu toe laatste **WESPENDIEF** zag Freek op 28 augustus en toen waren er ook 8 **STEENLOPERS**. Een **AMERIKAANSE GOUDPLEVIER** en een jonge **ROODPOOTVALK** sloten augustus af op de 30ste. Een **GESTREEPTE STRANDLOPER** vloog langs op 4 september en de dag daarna zag hij 5 **GROTE ZILVERREIGERS**. Een **POELRUITER** vloog mee met een wolkje **WATERSNIPPEN** op 14 september.

Verder zag Freek op 27 juni een **TAPUIT** op de Westerdijk dat was zijn eerste van seizoen maar ook de eerste in Hoorn. Op 1 juli hoorde hij een **KLEIN WATERHOEN** bij Schardam en op 5 augustus vlogen twee **ZWARTKOPMEEUWEN** over zijn huis.

Ook Ad heeft tussen de bedrijven door nog tijd gehad om vogels te kijken. Op 18 juni zaten er 8 **PATRIJZEN** langs de Veenakkers en zong er een **VELDLEEUWERIK** 2 dagen later hoorde hij een **BLAUWBORST** bij de Lutjebroeker Weel. Bij de waterberging van Twisk nam hij op 21 juni een juveniele **DWERGMEEUW** waar toen hij deelnam aan een vogelwerkgroepavond. Op weg naar de auto's zat er nog een **RANSUIL** in de boom.

Op 8 juli zag Ad een vrouwtje **KROONEEND** en een **IJSVOGEL** bij de Vooroever en

's avonds in Lutjebroek vloog er een **ZWARTKOPMEEUW** over en zag hij een jonge **ZWARTE ROODSTAART**.

Een paar **GRUTTO's** met jongen liep bij Tersluis op 9 juli. Augustus begin met 4 **BAARDMANNETJES** bij de Vooroever en daar zaten ook twee **ZOMERTALINGEN**.

Op 11 augustus bij de Lutjebroeker Weel een **GEORDE FUUT**, een **PURPERREIGER** en een vrouw **KROONEEND**. Hij zag daar ook een **BONT ZANDOOGJE** (vlinder) vliegen. Ook werden er in het gebied 5 **TIJGERSPINNEN** geteld

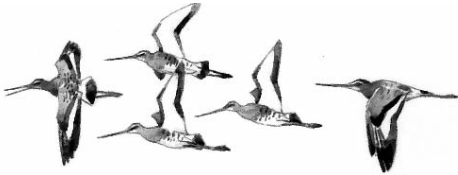
De dag erna was Ad bij de Vooroever en telde daar onder andere 430 **FUTEN**, twee **ZOMERTALINGEN** en 2 **CASARCA's**.

Op 20 augustus in de Lutjebroeker Weel zaten één **GEORDE FUUT**, vijf **ZOMERTALINGEN** een jonge **KOEKOEK** en een **IJSVOGEL**.

Bij de Vooroever zag hij op de 26ste vier **OEVERZWALUWEN** en een **GROTE LIJSTER** September begon met een **WESPENDEEF** over Lutjebroek. Toen hij op de 9de ook de **GRAUWE FRANJEPOOT** aan het bekijken was zag hij daar ook een **TEMMINCK'S STRANDLOPER**, 5 **KROMBEKKEN** en 1 **ROSSE GRUTTO**. Op 15 september op dezelfde plaats telde Ad 10 **KLEINE STRANDLOPERS** en ook de **TEMMINCK'S** zat er nog. Ad zijn reeks wordt afgesloten met een **BOOMVALK** op de 16de.

Jan-Pieter de Krijger

WAARNEMINGEN DOORGEVEN

In het vorige Hoornblad heb ik een oproep geplaatst om waarnemingen in te leveren bij de Natuurhistorisch secretaris. Helaas is daar geen respons op gekomen. Daarom deze herhaalde oproep.

Waarnemingen uit ons waarnemingsgebied (West-Friesland en de Zeevang) zijn voor onze afdeling van belang. Op de eerste plaats is het goed om te weten wat er allemaal vliegt, loopt en groeit in ons gebied. Op de tweede plaats komt het feit dat wij deze gegevens kunnen gebruiken om ongewenste ontwikkelingen van een weerwoord te voorzien. Maar dat gaat alleen maar als we ook weten wat er te vinden is in ons gebied! Het is denk ik een kleine moeite om je waarnemingen door te geven. Dat kan door middel van de oude vertrouwde waarnemingskaartjes of per e-mail. Maar het beste zou zijn om dat te doen met de invulformulieren die je op onze website kunt vinden onder het kopje "waarnemingen".

Heb je heel veel waarnemingen dan kun je een computerbestand ophalen waarop je snel veel waarnemingen kunt invullen. De bestanden kun je op de website vinden via het menu **Waarnemingen > Formulieren**. Het voordeel van de waarnemingen via internet is dat ze snel in het grote bestand kunnen worden toegevoegd.

Voor vragen kun je mij bereiken onder n.h.secretaris@hoorn.knnv.nl

Jan-Pieter de Krijger

Bestuur

- Voorzitter** : M. Kleij, Lijndraaier 149, 1625 ZV Hoorn,
 ☎ (0229) 23 05 24, e-mail: mkleij@hetnet.nl
- Secretaris** : E.J. Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker,
 ☎ (0229) 24 95 46, e-mail: secretaris@hoorn.knnv.nl
- Nat. hist. secr.** : J.P. de Krijger, Weidemolen 98, 1622 KE Hoorn,
 ☎ (0229) 23 97 24, e-mail: n.h.secretaris@hoorn.knnv.nl
- Penningm. & Ledenadm.** : A. Roobeek, P.J. Jongstraat 176, 1614 LK Lutjebroek ☎ (0228) 51 59 55,
 e-mail: penningmeester@hoorn.knnv.nl, Postgiro: 3553986
- Leden** : A.L. ter Horst, Dorpsstraat 59, 1713 HB Obdam,
 ☎ (0226) 45 29 90, e-mail: anneloes59@planet.nl
 T. Horstman-Kooijman, James Grievelaan 6, 1695 HX Blokker,
 ☎ (0229) 23 53 35
 C. van der Velden, Dukaat 29, 1628 PP Hoorn,
 ☎ (0229) 23 19 10, e-mail: cor.vdvelden@wxs.nl
 E. de Vroome, Veenrug 17, 1687 WN Wognum,
 ☎ (0229) 57 10 78, e-mail: de.vroome@quicknet.nl
- Erevoorzitter** : J.A. Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag,
 ☎ (0229) 23 04 19, e-mail: dehoornbloem@hoorn.knnv.nl

Coördinatoren

- Plantenwerkgroep** : Anneloes ter Horst, Dorpsstraat 59, 1713 HB Obdam,
 ☎ (0226) 45 29 90, e-mail: anneloes59@planet.nl
- Vogelwerkgroep** : Ko van Gent, Berkenweide 13, 1647 BG Berkhout,
 ☎ (0229) 24 58 85, e-mail: jt.van.gent@quicknet.nl
- Vlinderwerkgroep** : Henny van der Groep, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker,
 ☎ (0229) 24 95 46, e-mail: info@hoorn.knnv.nl

AANMELDINGSFORMULIER – S.V.P. INLEVEREN BIJ HET BESTUUR.

Ondergetekende meldt zich aan als:

- KNNV-lid (1 persoon € 24,00 per jaar)
- Gezinslid (meer dan 1 persoon op hetzelfde adres € 30,35 per jaar)

dhr./mevr.: voorletter(s) : achternaam:

geboortejaar : telefoon :

adres :

postcode + woonplaats :

specialiteiten of interesse:

naam huisgenoot :

geboortejaar :

specialiteit of interesse :

NATUURLIEFHEBBER?

Enthousiast over mooie dingen die u in de natuur ontdekt heeft en wilt u die ervaring graag met anderen delen?

Of vindt u het buiten prachtig maar zou u wel wat meer willen weten over dat landschap, zo'n plant of dier.....

DOE DAN MEE MET DE KNNV! DE VERENIGING VOOR VELDBIOLOGIE.

Het is een club van actieve natuurliefhebbers.

Zo veelzijdig als de natuur, zo veel zijn de activiteiten van de KNNV!

Naast het programma van de plaatselijke/regionale afdelingen biedt de landelijke organisatie o.a.:

- het verenigingsblad Natura (6x per jaar)*
- kampen en reizen*
- allerlei werkgroepen (o.a. landschap, korstmossen)*
- publikaties voor ledenprijs*

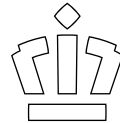
**Het landelijk bureau is te bereiken op
Boulevard 12, 3707 BM Zeist
☎ 030 - 231 47 97**

WILT U "HET HOORNBLAD" VAKER ONTVANGEN?

Gebruik dan de bon op pagina 31 en wordt lid van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland. U bent dan ook automatisch lid van de landelijke KNNV. Het kost u slechts € 24,00 per jaar.

Opzegging van het lidmaatschap melden voor 1 november bij de ledenadministratie van de afdeling.

DRUKWERK

TNT Post
Port betaald
Port Payé
Pays-Bas

AAN:

Afz. Ledenadm. KNNV
A. Roobeek, P.J. Jongstraat 176, 1614 LK Lutjebroek ☎ (0228) 51 59 55